

Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

Vår ref:
23/00246-1

Saksbehandler:
Thov Midtsund Nordbø

Dato:
3. mars 2023

Barneombudet ber om informasjon om pågående endringer for mistenkte barns rettigheter

Barneombudet har over lang tid meldt bekymring om mistenkte barns rettsikkerhet. Vi har gjentatte ganger påpekt overfor Justis- og beredskapsdepartementet at det er behov for å gjøre endringer i straffeprosessloven for å sikre bedre ivaretagelse av barn i konflikt med loven.¹

I vår høringsuttalelse til NOU 2016: 24 påpekte vi at forslaget ikke ivaretok barns grunnleggende rettigheter slik disse er fastsatt i internasjonale konvensjoner. Vi pekte særlig på utfordringer med at mistenkte barn som har fylt 15 år skal kunne utøve sine rettigheter selv, og for svak regulering av bruken av verge og forsvarer. Vi oppfordret også departementet til å lage et eget kapittel i straffeprosessloven for reguleringen av mindreårige mistenktes rettigheter. Statsråd Mehl uttalte i et møte med Barneombudet den 8. februar 2022 at det ikke vil bli fremmet en samlet innstilling om endring av straffeprosessloven. Dette forsterker etter vårt syn behovet for at departementet ser særskilt på en regulering av mistenkte barns rettigheter i gjeldende lov, og fremmer forslag til styrking av barns rettigheter på dette feltet.

Barneombudets innspill til Stortingsmelding om ungdomskriminalitet vektlegger at utgangspunktet for politikktutvikling på dette området må være FNs barnekonvensjons forpliktelse om å behandle ungdom i konflikt med loven på en måte som sikter mot reintegrering og som ivaretar ungdommens verdighet og følelse av egenverd.²

¹ Barneombudets høringsuttalelse til NOU 2016: 24 om ny straffeprosesslov:
<https://www.barneombudet.no/vart-arbeid/hoyringssvar/ny-straffeprosesslov#:~:text=Barneombudet%20mener%20barns%20rettigheter%20ikke,reguleres%20med%20dette%20for%20%C3%B8yet.>

Barneombudets innspill til Stortingsmelding om ungdomskriminalitet:
<https://www.barneombudet.no/uploads/documents/Barneombudet-mener/Innspill-til-myndighetene/2021/Innspill-stortingsmelding-om-ungdomskriminalitet.pdf>

Barneombudets hørings svar til endringer i konfliktrådsloven, straffeloven mv:
<https://www.regjeringen.no/contentassets/999386d025df412e85cb82d3428d2a3c/annen-offentlig-etat/barneombudet.pdf?uid=Barneombudet>

² Viser til referanse i fotnote 1.

Barneombudet er særlig opptatt av fire forhold knyttet til mistenkte barns rettigheter.

1. Det er nødvendig å styrke kompetanse om barns utvikling og særlige sårbarhet hos dem som møter barn og unge under etterforskning, i avhør og i den etterfølgende rettsprosessen. De må også ha kunnskap om hvilke belastninger unge lovbrytere ofte har i livene sine og hva dette kan føre til.
2. Barn og unges behov og rett til informasjon som er tilpasset deres alder og utvikling. Å forstå sin egen situasjon er en grunnleggende rettssikkerhetsgaranti som gjelder også for barn..
3. Barn og unge har særlig behov for støtte fra en voksen som kan ivareta deres rettigheter og interesser. Departementet bør vurdere om det skal være en plikt til å ha verge og forsvarer til stede i avhør av mindreårige, og om det bør gjelde et unntak for mindre alvorlige saker.
4. Avhørsmetodikken må gjenspeile utviklingsnivået til barnet. Det er behov for utvikling av en avhørsmodell tilsvarende den som er utviklet for barn som vitner og fornærmet og som benyttes i barnehusene. Kravene til kompetanse hos avhører bør styrkes.

Politiet har en sterk barnefaglig kompetanse i barnehusene. Det er viktig at denne kompetansen benyttes i utvikling og kompetansebygging også i arbeidet med mindreårige mistenkte.

Barneombudet kommenterte nylig saken om resultatet av ny etterforskning i «Silje-saken» etter NRKs brennpunktdokumentar og statsadvokaten i Trøndelags avgjørelse. Saken har rettet søkelys mot mistenkte barns rettigheter.

Statssekretær Hans-Petter Aasen kommenterte også saken og uttalte: *«Regjeringen er i gang med å se nærmere på eventuelle behov for lovendringer og kartlegger politiets og domstolenes praktisering av gjeldende regelverk om oppfølging av forsvarer for mindreårige mistenkte».*

Vi ønsker å gjøre oss kjent med hvilke endringer departementet vurderer, og ber om en skriftlig tilbakemelding på dette. Vi bidrar gjerne i en dialog dette arbeidet dersom departementet mener det er hensiktsmessig.

Med vennlig hilsen

Inga Bejer Engh
barneombud

Thov Midtsund Nordbø
seniorrådgiver

Brevet er godkjent elektronisk og har derfor ingen signatur.

Torggata 2-4,
0181 Oslo

Postboks 8889 Youngstorget,
0028 Oslo